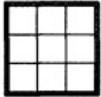

סוכה פרק ראשון סוכה

(8 עירובין טו; 9) [עירובין טז, כ"ב ק"א; 8] [עירובין טז; ד] כ"ל במ"ה מדות וכו' בתוספתא כ"ב ט. והיא תמנה גמול' אהליהו ש"כ מ"ו.

הני מילי. דזהיקף ג' איכא רווחא טפח: **בעיגולא.** רווח טפח יש צו והוא עגול וכל עגול אין רחבו אלף כאלמעו ואזן בעיני ד' אמות מרובעות שייהא ארבע צלדייה כמו כאלמעיה ורביעיה איכא הקיפה טפי: **מכדי כמה מרובע יתר על העיגול רביעי.** מתני' היא חז"ל ארבעים ותשע מדות והדברים נראין לעינים דלילו אמה עגולה חוט שלש אמות מקיפה ואמה מרובעת צריכה חוט ד' לטובה אמה לכל רוח: **בשיסמך.** היקף קני: ה"פ. דקני בשיסמך מהאי טעמא דמרובע יתר על עיגול רביעי: **בעיגולא דנפיק מינו ריבוע.** אם היקפת צמות של ע"ו אמה בקרע נרביעיה תמצא צמוכו ארבע מרובעות ואם היית לריץ לעגלו מבפנים ולהאיץ קצות ריבועו אמה עגולו צמות י"ב ותמצא חילון יתר על הפנימי רביעי אף כלן אם הייתה מרובעת סוכה זו דיה להיות כדי שיש צו בהיקפה ששה עשר בני אדם: **אכל רביעיה מנו עיגולא בעיני טפי משום מורשא דקרינא.** אכל עכשיו כשעשה אמה עגולה אם לא היה היקפה אלף ששה עשר נמצא האמצע רוחב הרבה מארבע ואידיה הולכים וכלים עד לכלה ואין אמה מוצא צלדייה ארבע שאין לה זווית ורבי ארבע מרובעות בעי וריץ אמה לעשות על כרחק היקף עיגולה גדול כדי שחולל לרבע טעמיה ארבע מרובעות שיש להם זווית: **מכדי כל אמא רביעיה כו'. כשאתה מודד**

כמה מרובע יתר על העגול רביעי. אין להוכיח דבר זה מהא דטבלא מרובעת של שלש על שלש וחוט של שמים עשרה יסוד אמתה וטבלא עגולה של שלש חוט של שמש אמות יסוד אמתה דכל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש צו רחב טפח כדלומר בשמעתי דאין מציאין רחבי צמות ההיקפו הגדול רביעי אלא רוחב המקום דלעגו טבלא עגולה של ד' על ד' אמות טבלא דעתך שאינה מחוקת אלף טבלא של ג' על ג' מרובעת לפי שהחוט המקיפו מדמו שיהא הלא כשחלוק טבלא של ג' על ג' מרובעת על ג' לרצות לאורך ושלש לרצות לרוחב לא

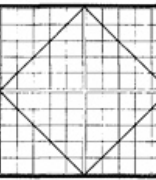
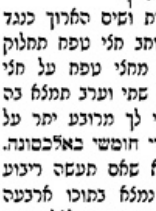

תמצא בה כי אם ט' [של] אמה על אמה וטבלא עגולה של ד' על ד' ע"כ יש בה י"ב לרצות של אמה על אמה שהיא (אם) ריבוע של ד' אמה על אמה אלף ודלוי של ד' אמה על אמה לרצות של רחב אמה לארכו וכן לרחבו תמצא צו י"ו לרצות של אמה על אמה ומרובע אינו יתר על העיגול אלף רביעי נמצאת אמה אומר שהעגולה היא י"ב אמה על אמה אלף ודלוי אין רחביה מחוט של היקף כלל ועוד מדע דרצותה של ה' אמות אורך על רוחב אמה חוט של י"ב אמה מקיפה כשאתה לחלקה לרצותה של אמה על אמה אין זה אלף חמש אמות והיינו טעמא לפי כשאתה מניח חוט רביעיה הולך ומיצר לזווית וכשאתה מניחו בטבלא מרובעת בעיני וחס וחסו יתר על העגול הרבה קניו זה סיבוב אחר סיבוב עד שירחבו ויגדל רוחב בעגול טפח על טפח ואחר כך תחתך החוטין מן הנקודה ולמעשה דהיינו מחזי רוחב עיגול ולמעשה ואחר שיחתכו יתפשטו כל החוטין מיומין ומשמאל ומנאל כל חוט הולך ומאריך מחבריו מהוה מנאל ומשהו משאל על שאתה מגיע לטוט העיגול דלרובו ג' טפחים שהוא חוט החיטין שהוא מסבב טפח על טפח דכל שיש צרוחו טפח יש בהיקפו שלשה טפחים נמצאו החוטין הללו מדורין בעיני זה כמין לרועה רחבה כאלמע על טפח והיינו כנגד הנקודה מנאל ומנאל כלה והולכת וצרה עד משהו ואם זאת לחזור ולחלק אותה כאלמע היינו כנגד הנקודה תמצא שמי רצותה של אמה ארבע טפח ומנאל ומנאל אמת רחבה חזי טפח ומנאל אמת כלה עד משהו ועמה תצטרף אלו שמי לרצותה ושיהא האורך כנגד הקצר תמצא לרועה ארבע טפח ומנאלה על רוחב חזי טפח מחלקו אותה לשלש רצותה תמצא בה שלש רצותה מחזי טפח על חזי טפח ואילו רצותה מרובעת של טפח כשחלקה שמי וערב תמצא בה ארבע רצותה של חזי טפח על חזי טפח הרי לך מרובע יתר על העיגול רביעי: **בל אמרתי ברביעיה אמתא ותרתי חומשי באלבסונה.** אין החשבון מכוון ולא דק דליכא טפי פורתא שאם מעשה ריבוע של עשר על עשר ותחלק אותו שמי וערב תמצא צמוכו ארבעה ריבועים של חמשה על חמשה חוזר וחלוק אותם ריבועים לאלבסונים ההולך לצד אמצע של ריבוע גדול תמצא ריבוע הפנימי חמשים אמה שהרי הוא חזיו של חילון שהרי חלקת הריבועים של ה' על ה' כל אחד לאלבסוניו ואם לא היה צו אלף לפי חשבון אמתא ותרתי חומשי ריבוע של רצותה על שבעה על שבעה על עשרה דעולה למהא רצותה של אמה על אמה: יוחנן דעל כרחק מקום גברי קחשיד דשמעינן ליה בדיחא בעירובין ברש הלון (דף עו.) דלמר הלון עגול לריץ שייהא בהיקפו כ"ד טפחים ולא מתיראל אלף כדדייני דקיסרי וכו':

דאמרינן לא דק פורתא טובא מי אמרינן לא דק א"ל מר קשישא בריה דרב חסדיא לרב אשי מי סברה גברא באמתא יתיב תלתא גברי בתרתי אמתא יתיבי כמה הוו להו שיתחר אנן שיתחר נבי חומשא בעיני לא דק אימור דאמרינן לא דק לחומרא לקיולא מי אמרינן לא דק אמר ליה רב אשי לרב אשי לעולם גברא באמתא יתיב ורבי יוחנן מקום גברי לא קחשיב כמה הוו להו תמני סרי כשיבסר נבי חומשא גמיא אמהו דלא דק ולחומרא לא דק ר'רבנן דקיסרי ואמרי דלא דיני דקיסרי אמרי עיגולא דנפיק מגו ריבועא רבעא ריבועא

והחזיקו הני מילי בעיגולא, כלומר לא תמצא חילון ד' אמות אלא באמצע בלבד, אבל בעדדין איקו מרע ד' אמות, וכן באהלות כמה יהא בהיקפה היתה בה טפח (6 במדבר, במרובעת ארבעה, שמהרובע יותר על העיגול רביעי ל' ואמרינן מיבד' [כמה] מרובע יתר על העיגול רביעי, כיוון גברי סני, דהא משכחת ד' על ד' אמות. והחזיק הני מילי דמרובע יותר על העיגול רביעי, בעיגולא דנפיק מינו ריבועא, אבל ריבועא דנפיק מינו עיגולא בעיני טפי משום מורשא דקרינא. ראינו ליביע הגאון פירש ואמר איך מוצא ד' על ד' אמות, אלא [אם] יש בעיגולו י"ב אמה וה' טפחים ושני שלישי שבט חסר מעט. ותב אמרינן סברו כל אמתא כריבועא אמתא ותרתי חומשי באלבסונה, כלומר אפי' אם תחשוב באלכסון במרחקו וזוהי המשך בהם, ומורשא דקרינא לא יוסף יותר על כל אמה [אלא] שני חומשין, י"ב אמה (י"ב) [כ"ד] חומשין, מישום שחרכנהו ותוציא מורשאתן בקריתו, ומנא כ"ד חומשין. הגה ה' אמות פחות חומש, ושתי עשרה, הגה י"ו אמה פחות חומש. והוה שאמרו בשיבסר נבי חומשא כ"ד, כלומר בה השיעור כיון נבי חומש בעיגולא תמצא ד' על ד' אמות, אחרי שחשבון מין מורשא דקרינא, והחזיק לא דק, כלומר הוסיף על שיעור ולא דיקק, והחמירונו אימור דאמרינן לא דק פורתא, טובא מי אמרינן לחשבון אחר, כלומר אין כל אדם ישיבוהו אמה, אלא בקום שמי אמות ישיבה ג' אשיתן. י' א הכי בכמה אמות ישיבו כ"ד בני אדם, כיון אמת, ואם חשבתו בני חומש בעיני, רשינין לא דק, הוסיף אמה אחת פחות חומש. ואמרינן אימור דאמרינן לא דק לחומרא, והו קיולא היא כי כיון אמה הסוכה פשוטה היא, ואמה הבשלת אותה, וישני לעולם גברא באמתא יתיב, ו' יוחנן בקום גברי לא קחשיב, פירוש בני אדם הללו חשבתו ר' יוחנן במקום דוקן, וכשיבסר אדם נמצא ידו עד סוף אמה, והוישפ כנגדו אמה, כשהיה ח' אמות בעיגולו, נמצא מקום ישיבת זה אמה ומקום הישב כנגדו אמה אחת, כשנוציתו מכלל השמנה אמות (במקום ישיבתם נמצא פניו בניהם שם אמות, וכל עיגול שיש בתוכו שש אמות קו יסובבהו י"ב אמה, ודי לנו כיון נבי חומש, נמצא שהוסיף אמה וחומש, ושנינו לחומרא הוסיף, והיינו לא דק ולחומרא לא דק.

6) (פטיש שם מרתי הפסדה נקודה ולא תמצא וזהו דני' אמתה היא לו רבינו ד"ל ע"ס. 3) ע"ס כהנ ד' והסוף גפריאם כ"ד ע"ס